

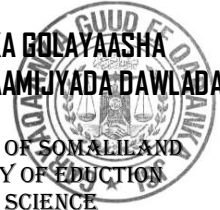
QAYBTA SADEXAAD:

**XEER NIDAAMIYAYAASHA WASAARADAAHA, XEERARKA QOLAYAASHA
DEEGAANKA, NATIJIJOYINKA DOORASHOYINKA & BARNAAAMIYADA DAWLADA:**

JAMHUURIYADDA SOMALILAND
WASAARADDA WAXBARASHADA
& SAYNIS

REPUBLIC OF SOMALILAND
MINISTRY OF EDUCATION
& SCIENCE

XAFIISKA WASIIRKA

Tell: Land 528141, 204064, Mobile: 0634855880 Email: Wasiirka01@hotmail.com

Reference: moe/s/01/186/18

Tr: 30/11/2018

Dhaqan-galka Xeer Nidaamiyaha Waxbarashada Gaarka ah

Wasiirka Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska Jamhuuriyadda
Somaliland

- Markuu Arkay: - Qodobka 83(2) iyo 135 ee Xeerka Waxbarashada Qaranka, Xeer Lr. 77/2018. Kuwaas oo awood sharci u siinaya in Wasiirka Waxbarashadu dejiyo siyaasado iyo xeer-hoosaadyo lagu dhaqan gelinaayo Xeerka Waxbarashada Qaranka Lr.77/2018.
- Markuu Arkay: - Ahmiyda loo qabo iin goobaha waxbarashada gaarka ahi fuliyaan manhajka iyo mabaadii'da guud ee Waxbarashada qaranka.
- Markuu Arkay: - Baahida loo qabo in nidaamiyo waxbarashada gaarka ah si loo helo waxbarsho tayo leh oo u hogaansan halbeegyada Wasaaradda Waxbarshada Iyo Sayniska.

Waxa uu soo saaray Xeer Nidaamiyaha Waxbarashada Gaarka ah
(Xeernidaamiye Lr. 01/2018) eek u taariikhaysan 30^{ka}
November, 2018.

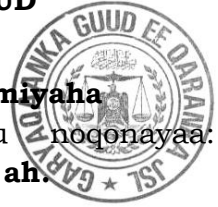
Alla Mahad Leh

Cismaan Jaamac Aadan
Wasiirka Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska JSL

QAYBTA 1^{AAD}: QODOBBO GUUD

Qodobka 1^{aad}: Magaca Xeerndaamiyaha

Magaca xeerndaamiyahani waxa uu noqonayaa. **Xeerndaamiyaha Waxbarashada Gaarka ah.**

Qodobka 2^{aad}: Ujeeddada Xeerndaamiyaha

- 1) In la helo Xeerndaamiye lagu maamulo Waxbarashada gaarka ah, kaas oo waafaqsan Xeerka Waxbarashada qaranka (Lr 77/2018).
- 2) In la tayeeyo Waxbarashada dugsiyada gaarka ah, iyada oo la ilaalinayo nidaamka Waxbarashada qaranka u yaalla.
- 3) In la xoojiyo xidhiidhka wadashaqayneed ee Waxbarashada gaarka ah, si loo helo dugsiyo la jaanqaada halbeegyada waxbarashada dalka, una hoggaansan xeerarka iyo siyaasadaha Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

Qodobka 3^{aad}: Eray bixinta

Ereyada hoos ku qoran haddii aanu Xeerndaamiyahani si kale u qeexin waxaa loola jeedaa:

Dugsiga Gaarka ah ama **Goob Waxbarasho oo gaar ah**: waa dugsi ama goob waxbarasho oo si gaar ah loo leeyahay.

Diiwaangelinta Dugsiga gaarka ah: Waxa loola jeedaa marka goob waxbarasho gaar ah oo cusub la diiwaangelinayo.

Habraaca Cusboonaysiinta Ruqsada Dugsiyada Shaqaynaya: waxa loola jeedaa nidaamka sharci ee loo marayo marka dugsi gaar ah oo shaqaynaya ruqsada loo cusboonaysiinayo.

Ruqsad: Waxa loola jeedaa shahaado ama aqoonsi muddaysan, kaas oo ka soo baxa Agaasimaha Guud,

ruqsaddaas oo goobta waxbarasho awood sharci u siinaysa in la furo ama uu shaqeeyo.

Xafiiska Diiwaangelinta Dugsiyada/Xafiiska u xilsaaran dugsiyada gaarka ah: Waxa loola jeedaa xafiiska u xilsaaran diiwaangelinta dugsiyada cusub, laalista iyo cusboonaysiinta ruqsadaha. Xafiiska waxa maamulaya guddi ka kooban 7 xubnood oo lagu soo xulay si waafaqsan xubinta 2^{aad} ee qaybta 3^{aad} ee Xeerndaaamiyahan.

Heer Waxbarasho: waa muddo waxbarasho oo sannado xaddidan leh.

Xeerka Waxbarashada qaranka: Waxa loola jeedaa Xeer Lr 77/2018.

Wasiir: Waxa loola jeedaa Wasiirka Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

Agaasime Guud: Waxa loola jeedaa Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

Dugsiga hoose/dhexe: Waxa loola jeedaa dugsi bixiya Waxbarashada aasaasiga ah kaas oo leh fasal 1^{aad} ee Waxbarashada hoose ilaa fasalka 8^{aad} ee Waxbarashada dhexe.

Dugsi hoose: Waxa loola jeedaa dugsi leh fasal 1^{aad} (uulo) ilaa Fasalka 4^{aad} ee Waxbarashada hoose.

Dugsi dhexe: Waxa loola jeedaa dugsi leh Fasalka 5^{aad} ilaa fasalka 8^{aad} ee Waxbarashada dhexe.

QAYBTA 2^{AAD}: DIIWAANGELINTA IYO RUQSAD SIINTA

Qodobka 4^{aad}: Shuruudaha Diiwaangelinta

Iyada oo la raacayo qodobka 85^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka (Lr. 77/2018), Xafiiska u

xilsaaran diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi waxa uu diiwaangelin karaa goob waxbarasho oo gaar ah, marka uu codsaduho fuliyo shuruudaha hoos ku qoran:

- 1) Waa in uu diyaar u yahay in uu ku dhaqmo oo uu fuliyo siyaasadda, sharciga, nidaamka iyo go'aannada Waxbarashada Somaliland iyo shuruudka kale ee dalka u dajisan.
- 2) Waa in uu diyaar u yahay in uu raaco manhajka qaranka si waafaqsan qodobbada 45^{aad} iyo 47^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka.
- 3) Waa in uu buuxiyaa shuruudaha xulashada baraha ee qodobka 92^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka.
- 4) Waa in uu fuliyaa ujeedooyinka Waxbarashada Qaranka ee ku cad qodobka 5^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka.
- 5) Waa in uu haystaa goob Waxbarasho ku habboon (deegaan ahaan sida sugnaanta ammaanka, nadaafadda, baaxadda fasallada, biyaha, iftiinka, hawada, musqulaha, barxadaha hadhka, meelaha ciyaaraha i.w.m).
- 6) Waa in uu keenaa caddayn awood hantiyeed ah oo ku filan fulitaanka hawlaha goobta.
- 7) Magaca goobta waxbarashadu waa in uu yahay magac la oggol yahay oo waafaqsan sharciga iyo dhaqanka dalka.
- 8) Waa in uu keenaa xogta iyo caddaymaha lahaanshaha.
- 9) Si loo hubiyo in codsaduho magdhabi karo (liability) wixii khasaare ka dhasha maamulkiisa, waa in uu xeer-ilaalinta soo mariyaa xeerka goobta waxbarasho kaas oo ka jawaabaya sida laga yeelayo waxyeellada ka dhacda goobta; baaba'a goobta, isku qabsiga iyo khilaafka hantida goobta waxbarasho iyo wixii la mid ah.

- 10) Waa in uu keenaa xogta dugsiga cusub oo dhammaystiran (school profile).
- 11) Waa in uu diyaar u yahay in goobta dugsiga waxbarasho laga furayo lala soo qiimeeyo.
- 12) Waa in uu buuxiyo foomka diiwaangelinta dugsiyada cusub, kadibna saxiixo.
- 13) Goobaha Waxbarasho ee bixinaya heerka 1^{aad} dugsiyada Qur'aanka iyo xannaanada carruurta waxa ka reebban in ay furtaan dad ajaanib ah/shisheeye.

Qodobka 5^{aad}: Habraaca Diiwaangelinta Dugsiyada

1. Habraaca Diiwaangelinta Dugsiyada Cusub

- 1) Dugsi cusub oo gaar loo leeyahay lama furi karo haddii aan laga diiwaangelin xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.
- 2) Iyada oo la raacayo qodobka 83^{aad} (2) ee Xeerka Waxbarashada qaranka, codsiga diiwaangelinta waa in loo gudbiyo xafiiska u xilsaaran diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.
- 3) Kadib marka xafiiska u xilsaaran Diiwaangelinta Dugsiyadu hubiyo in shuruudihii diiwaangelinta dugsiyada la buuxiyay; waa in uu soo qiimeeyo goobta iyo xogta uu buuxiyay mulkiiluhu. Haddii xafiisku ku talabixiyo in la siiyo mulkiilaha ruqsadda diiwaangelinta dugsiga waa in ay u gudbiyaan Agaasimaha Guud. Sidoo kale, nuqul ka mid ah warbixinta waa in la siiyaa mulkiilaha dugsiga furanaya si uu liisanka uga soo qaato hay'adda awoodda sharci u leh.
- 4) Iyada oo la raacayo qodobka 86 (1) ee Xeerka Waxbarashada Qaranka, wasaaradda waxbarashada iyo saynisku waxay bixin kartaa diiwaangelin dhammaystiran oo keli ah.

- 5) Agaasimaha Guud marka uu ku qanco talabixinta xafiiska u xilsaaran diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah, waxa uu diyaarinayaa ruqsadda diiwaangelinta dugsiya (liisankiisa), Wasiirka ayaana saxeex u danbeeya ku yeelanaya.
- 6) Haddii xafiiska Diiwaangelinta dugsiyadu ku qancaan in mulkiilaha raba in uu furto dugsiya gaarka ah aanu buuxin shuruudihii diiwaangelinta looga baahnaa qiimayn kadib, guddidu waxa ay qoraal ku siinayaan mulkiilaha shuruudaha looga baahan yahay in uu soo dhammaystiro iyo muddada ay tahay in uu ku soo dhammaystiro oo ah ugu yaraan 6 bilood.
- 7) Haddii mulkiilaha dugsiya furanayaa uu ku qanci waayo go'aanka xafiiska diiwaangelinta, waa in uu qoraal racfaanqaadasho ah u soo gudbiyaa Agaasimaha Guud 10 cisho gudahood oo ka bilaabanta xilliga uu soo baxay go'aanka diidmadu.
- 8) Kadib marka uu helo codsiga racfaanqaadashada ee mulkiilaha doonaya in uu furto dugsiya cusub, Agaasimaha Guud waa in uu qiimeeyo go'aanka diidmada. Haddii uu u arko codsiga racfaanlaha macquul, waa in uu dib ugu celiyaa xafiiska diiwaangelinta dugsiyada si ay qiimayn dambe u sameeyaan.
- 9) Haddii guddida xafiisku mar labaad u diidaan mulkiilaha ruqsadda diiwaangelinta, waxa uu go'aanka labaad racfaan uga qaadanayaa Wasiirka. Sida ku cad qodobka 133(5) ee Xeerka Waxbarashada qaranka Lr77/2018, go'aanka Wasiirka ee racfaanku waa kamadambays.
- 10)Iyada oo la raacayo qodobka 86^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka:
- a) Qofna uma bannaana in uu ku muujiyo goob waxbarasho

xayaysiis, warbixin qoraal ah ama wixii kale ee la mid ah, haddii aanu haysan diiwaangelin dhammaystiran.

- b) Qof kasta oo jebiya faqradda 1^{aad} ee qodobkan (86^{aad}) waxa uu galayaa faldembiyeed, haddii uu ku caddaado ay ciqaabtiisu tahay ganaax aan ka badnayn Laba milyan (2,000,000/) oo shillinka Somaliland ah.

11) Wasaaraddu waa in ay diyaarisaa:

- b) Foomka codsiga diiwaangelinta.
c) Foomka diiwaangelinta dugsiyada cusub.
d) Foomka qiimaynta dugsiyada cusub ee la furo.
e) Foomka lagu qorayo go'aanka xafiiska diiwaangelinta dugsiyada.
f) Foomka ruqsadda.

2. Habraaca Cusboonaysiinta Ruqsadda ee Dugsiyada Shaqaynaya

1) Dugsiga gaarka loo leeyahay ma shaqayn karo haddii aanu cusboonaysiisan ruqsaddiisa.

2) Dugsi kasta oo hore u jiray waxa ruqsada loogu cusboonaysiinayaa si sannadle ah bil ka hor furitaanka sannad-dugsiyeedka.

3) Si loo diiwaangeliyo dugsigu waa in uu keeno warbixin sannadle ah oo koobaysa dhammaan horumarkii dugsigu gaadhay, caqabadihii soo maray, qaabkii uu u xalliyay iyo wixii talabixin ah.

4) Warbixinta waa in lagu soo lifaaqaa:

4.1. Warqadda codsiga ee dugsiyada doonaya in loo cusboonaysiiyo ruqsadda.

4.2. Go'aannada intixaanka naqliga ah ee sannad-dugsiyeedka dhammaaday, iyaga oo raacaya nidaamka shaaxda natiijada intixaanaadka (tabulation sheet) ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

4.3. Tirada macallimiinta iyo shaqaalaha kale ee dugsiga (shaqaalaha maamulka iyo shaqaale hoosaad).

4.4. Nuqul ruqsaddii sannadkii hore.

5) Warbixinta waa in saddex nuqul (copy) loo gudbiyaa xafiiska gobolka kuwaas oo ay kale yeelanayaan xafiiska Waxbarashada gobolka, Waaxda kormeerka guud iyo Waaxda uu dugsigu ka tirsan yahay.

6) Marka ay waaxda uu dugsigu ka tirsan yahay hesho dhammaan warbixinaha looga baahan yahay dugsiga, waa in ay dugsiga siiso warqad caddayn ah.

7) Dugsigu isaga oo sita warqadda caddaynta waaxda waa in uu bixiyaa wixii cashuuro dawladeed ah ee ku waajibay, iyada oo loo raacayo si waafaqsan nidaamka cashuuraha ee Wasaaradda Horumarinta Maaliyadda.

8) Xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi kadib marka uu helo:

- a) Warqadda cadaynta ee waaxda uu dugsigu ka tirsan yahay;
- b) Warqadda cashuurbixinta ee Wasaaradda Horumarinta Maaliyadda;
- c) Warbixinta qiimaynta ee kormeerka gobolka; waa in uu xafiisku warbixinta oggolaanshaha ruqsad cusboonaysiinta u gudbiyaa Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

9) Agaasimaha Guud isaga oo tixraacaya go'aanka Xafiiska diiwaangelinta dugsiyada, waxa uu bixinayaa ruqsadda dib-ucusboonaysiinta dugsigga.

10) Xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi haddii uu u baahdo waxa uu qiimayn ku samayn karaa dugsigga doonaya in loo cusboonaysiiyo ruqsadda iyada oo la eegayo dhammaan arrimahan:

- a) Habka waxbarista iyo dhigista, deegaanka waxbarasho ee dugsigga, tayada dhismaha dugsigga iyo wixii kale ee masuuliyiinta Wasaaradda Waxbarashada u arkaan in ay mihiim u tahay in la qiimeeyo sida garoomada carruurta ku ciyaarto i.w.m.
- b) Xafiiska diiwaangelinta Dugsiyadu waxa uu adeegsan karaa khubaro hawlaha uu uga maarmi waayo qiimayntooda.

11) Wasaaraddu waa in ay diyaariso:

- a) Foomka ruqsad cusboonaysiinta.
- b) Foomka Warbixinta dugsiyada.
- c) Shaxda natiijada imtixaanaadka (tabulation sheet).
- d) Warqadda caddaynta ee waaxda uu dugsigu khuseeyo.
- e) Foomka lagu qorayo warbixinta qiimaynta waaxda kormeerka iyo
- f) Foomka go'aanka dib u cusboonaysiinta ee xafiiska diiwaangelinta dugsiyada.

**QAYBTA 3^{AAD}: XAFIISKA DIIWAANGALINTA
DUGSIYADA CUSUB, CUSBOONAYSIINTA IYO
LAALISTA RUQSADAHA**

Qodobka 6^{aad}: Xubnaha Xafiiska

Xafiiska guddida diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi waxa uu ka kooban yahay 7 xubnood, kuwaas oo ka kala imanaya waaxyahan soo socda: -

1. Agaasimaha Waaxda Dugsiyada Gaarka ah	Guddoomiye
2. Agaasimaha Waaxda Kormeerka	Xubin
3. Agaasimaha Waaxda Dugsiyada Sare	Xubin
4. Agaasimaha Waaxda Dugsiyada Aasaasiga ah	Xubin
5. Agaasimaha Waaxda Waxbarashada Dadban	Xubin
6. Agaasimaha Waaxda Manaahijta	Xubin
7. Guddoomiyaha Waxbarashada Gobolka (gobolka laga shaqaynayo)	Xubin

**Qodobka 7^{aad}: Shaqada Xafiiska Diiwaangelinta
Dugsiyada Gaarka ah**

- 1) Iyada oo la raacayo qodobka 83 (2) ee Xeerka Waxbarashada qaranka, xafiiska u xilsaaran diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi waa in uu u sameeyaa diiwaanka goobaha waxbarasho ee gaarka ah qaabka iyo siyaabaha uu xeerku jideeyay.
- 2) Hubinta in shuruudihii diiwaangelinta dugsiyada gaarka loo leeyahay la buuxiyay.
- 3) Ka talabixinta in dugsiyada buuxiya shuruudaha diiwaangelinta la siiyo ruqsadaha aqoonsiga.
- 4) Diiwaangelinta dugsiyada shaqaynaya.
- 5) Laalidda ruqsadda diiwaangelinta.
- 6) In ay kormeeraan goobaha waxbarasho ee gaarka loo leeyahay mar kasta oo ay u baahdaan xaqiiqo raadin.
- 7) In ay soo saaraan warbixin sannadle ah, 15 cisho kahor furitaanka dugsiyada.
- 8) Kaydinta xogta dugsiyada gaarka ah

- 9) Booqashada goobta laga furayo dugsiga gaarka ah ee cusub, kahor diiwaangelinta.
- 10) Iyo wixii kale ee ay Wasaaradda Waxbarashada iyo Saynisku u igmato.

**Qodobka 8^{aad}: Go'aannada Guddida Xafiiska
Diiwaangelinta Dugsiyada gaarka ah**

- 1) Go'aanada guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah waa in lagu gaadho ugu yaraan 5 xubnood.
- 2) Guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah waxa ay u madaxbannaan yihiin go'aannadooda maamul, waxaana ka reebban wixii faragalin ah.
- 3) Awoodaha iyo wixii habraacayo kale ah ee guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah waxa wareegto ku soo saari doona wasiirka Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

**Qodobka 9^{aad}: Shaqada Guddoomiyaha Xafiiska
Diiwaangelinta Dugsiyada gaarka ah**

- 1) Qabashada shaqada maalinlaha ah ee xafiiska.
- 2) Diyaarinta iyo muddaynta shirarka xubnaha xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah.
- 3) Ururinta iyo kaydinta xogta diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah; mid cusub iyo mid shaqaynayayba.
- 4) Soo saarista warbixinaha la xidhiidha diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah sannadkiiba hal mar, kahor furitaanka sannad-dugsiyeedka, si loo baahiyo, waalidiinta ardayduna ugu go'aan qaataan.
- 5) Iyo wixii kale ee hawlo ah ee uu siiyay Xeerka Waxbarashada qaranku ama wasaaraddu u igmato/xilsaarto.

**QAYBTA 4^{AAD}: LAALISTA RUQSADAHA IYO
HABRAACOODA**

**Qodobka 10^{aad}: Laalidda Ruqsadda Diiwaangelinta
Goob Waxbarasho**

- 1) Iyada oo la raacayo qodobka 90^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka, xafiiska u xilsaaran diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi waxa uu laali karaa ruqsadda diiwaangelinta goob waxbarasho oo gaar ah, haddii uu ku qanco in ay jiraan arrimahan hoos ku qoran:
- Goobta oo ah mid aan buuxin shuruudaha ku xusan qodobka 85^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka
 - Diiwaangelinta goobta oo ah mid lagu helay si baalmarsan sharciga
 - Maamulka goobta oo ah mid faafinaya dhaqammo iyo caadooyin ka soo hor jeeda Sharecada Islaamka iyo dhaqanka suubban.
 - Goobta oo aanay waxbarasho ka socon muddo sannad ah.
 - Haddii loo arko in goobtu faafinayso waxyaabo lid ku ah nabadgelyada iyo xasiloonida dalka.
 - Goobta oo aan u hoggaasamin go'aammada maamul ama joojisa xidhiidhka wadashaqayneed ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

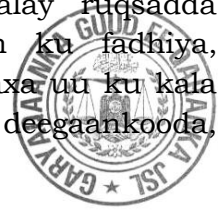
**Qodobka 11^{aad}: Habraaca Laalidda Ruqsadda
Diiwaangelinta Goob**

- 1) Waaxda kormeerka ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska ayaa qiimayn dhab ah ka soo qoraysa

dugsiga, iyada oo qiimaynaya qodobbada ku qoran xubinta 5^{aad} ee xeernidaamiyahan.

- 2) Haddii warbixinta kormeerka guud lagu caddeeyo in aan dugsigu u qalmin in uu sii wado Waxbarashada, guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah ayaa guddi ahaan ku soo qiimaynaya xaaladda dhabta ah ee haysata dugsiga, iyaga oo tixraacaya go'aanka waaxda Kormeerka.
- 3) Haddii guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyadu xaqiijiyaan warbixinta waaxda Kormeerka, xafiiska diiwaangelintu waxa uu laalayaa ruqsadda diiwaangelinta goobta.
- 4) Mulkiilaha leh goobta waxbarasho waa in qoraal lagu siiyo go'aanka ruqsad-laalidda.
- 5) Marka uu helo mulkiilaha leh goobta waxbarasho go'aanka ruqsad-laalidda waa in uu 21 cisho gudahood uga racfaan qaataa Agaasimaha Guud. Agaasimaha Guud waa in uu racfaanka go'aan kaga gaadhaa 10 cisho gudahood.
- 6) Haddii racfaanluhu uu ku qanci waayo go'aanka Agaasimaha Guud waxa uu cabashadiisa u gudbinayaa Wasiirka. Wasiirku waa in uu racfaanka 7 cisho gudahood go'aan kaga gaadhaa.
- 7) Sida ku cad 133 (5) ee Xeerka Waxbarashada Qaranka Lr77/2018, go'aanka Wasiirka ee racfaanku waa kama-dambays.
- 8) Haddii aan mulkiiluhu racfaan ka qaadan go'aanka ruqsad-laalidda 7 cisho gudahood, Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska ayaa xil ka saaran yahay mustaqbalka goobta waxbarasho.
- 9) Go'aanka ruqsad-laalidda waa in lagu baahiyaa faafinta rasmiga ah.
- 10) Haddii ay soo baxaan arrimo u baahan magdhow waxa ka masuul ah mulkiilaha ruqsaddiisa la laalay sida ku cad shuruudaha diiwaangelinta

- 11) Ardayda uu hayo dugsigu laga laalay ruqsadda diiwaangelinta, wixii sifo sharci ah ku fadhiya, guddoonka Waxbarashada gobolku waxa uu ku kala qorayaa dugsiyada u dhow ardayda deegaankooda, iyada oo la eegayo danta ilmaha.

QAYBTA 5^{AAD}: BEDDELKA MAGACA AMA RUGTA GOOB WAXBARASHO IYO HABRAACA BEDDALKA

Qodobka 12^{aad}: Beddelka magaca goobta

- 1) Magaca dugsiga waxa iska leh dugsiga loo diiwaangaliyay, haddii aan lagaga qaadin go'aan hay'ad awood sharci u leh.
- 2) Waxa reebban in la beddelo magaca ama rugta goob waxbarasho haddii aan oggolaansho laga haysan xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah.
- 3) Waxa reebban in ruqsad goob waxbarasho leedahay lagu furto goob kale oo ka farcanta ama la magac ah.
- 4) Dugsiga gaarka ahi haddii uu farac ama qayb cusub furanayo waa in uu raaca shuruudaha diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah iyo habraaca ruqsad-qaadashada.
- 5) Waxa reebban in goobta waxbarasho ee ruqsadda lagu siiyay heer waxbarasho –sida dugsii hoose/dhexe laga dhigo ama loo beddelo dugsii sare.
- 6) Haddii goobta waxbarasho loo aqoonsaday in ay tahay malcaamad, waxa reebban in loo beddelo dugsii hoose/dhexe ama dugsii sare. Haddii mulkiilaha malcaamaddu u baahdo in uu dugsii u beddelo, waa in uu buuxiyaa shuruudaha diiwaangelinta dugsiyada cusub ee ku xusan qodobka 4^{aad} ee xeernidaamiyaha.

Qodobka 13^{aad}: Habraaca Magac ama rug beddelka

- 1) Codsiga magac ama rug beddelka waa in lagu soo hagaajiyo xafiiska u xilsaaran diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah oo ay ku lifaaqan yihiin:

- a) Warqadda Diiwaangelinta dugsiga oo aan dhacsanayn.
- b) Mulkiyadda lahaanshaha dugsiga.
- c) Sababta loo beddelayo magaca ama goobta; iyo
- d) Magaca iyo rug cusub.

- 2) Xafiiska Diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi waxa uu go'aan ka soo saarayaa oggolaashaha magac ama rug beddelka qiimayn kadib.
- 3) Haddii guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi go'aamiyaan in loo oggolaado magac ama rug beddelka, waa in ay go'aanka oggolaanshaha u gudbiyaan Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.
- 4) Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Saynisku waa in uu siiyaa mulkiilaha Shahaadada magac ama rug beddelka.
- 5) Haddii guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ahi go'aamiyaan in aan la beddelin magaca ama goobta dugsiga, waa in ay go'aanka u gudbiyaan Agaasimaha Guud, nuqul ka mid ahna la siiyaa mulkiilaha dugsiga.
- 6) Haddii mulkiiluhu go'aanka diidmada dacwad ka qabo waa in uu muddo 7 cisho gudahood ah uga racfaanqaataa Agaasimaha Guud.
- 7) Agaasimaha Guud haddii uu ku qanci waayo asbaabta racfaanqaadashada waxa uu warqad ku soo saarayaa in aan la beddeli karin magaca ama goobta dugsiga. Haddii uu ku qanco asbaabta racfaanqaadashada waa in uu dib ugu celiyaa guddida si ay qiimayn labaad u sameeyaan.
- 8) Agaasimaha Guud isaga tixgalinaya go'aanka dib u qiimaynta xafiiska diiwaangelinta, waxa uu go'aan ka gaadhayaa arrinka magac ama goob beddelka.
- 9) Haddii uu racfaanluhu ku qanci waayo go'aanka Agaasimaha Guud waxa uu cabashadiisa u gudbinayaa

Wasiirka. Wasiirku waa in uu racfaanka 10 cisho gudahood go'aan kaga gaadhaa.

10) Sida ku cad 133 (5) ee Xeerka Waxbarashada qaranka Lr77/2018, go'aanka Wasiirka ee racfaanku waa kama-dambays.

11) Wasaaradda Waxbarashada iyo Saynisku waa in ay samaysaa/diyaarisaa: -

- a) Foomka go'aanka magac ama rug beddelka
- b) Shahaadada magac ama goob beddelka.
- c) Foomka go'aanka ee guddida xafiiska diiwaangelinta dugsiyada gaarka ah.

**QAYBTA 6^{AAD}: DHISMAYAASHA, KORDHINTA
FASALLADA DUGSIGA IYO TIRADA ARDAYDA
FASALKA**

Qodobka 14^{aad}: Dhismayaasha Dugsiyada iyo Kordhinta Fasallada Dugsiga

1) In dhismayaasha dugsiyada iyo kordhinta fasallada dugsiga loo raaco si waafaqsan nashqadda dhismaha iyo kordhinta dugsiyada ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

2) Kahor inta aanu dugsigu dhisan dhisme cusub ama aan dugsiga lagu kordhin fasallo cusub waa in nashqadda dhismaha laga ansixiyaa waaxda qorshaynta ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

3) Kuraasta ay ardaydu wax ku baranayaan waa in lagu jaangooyo halbeegga Wasaaradda Waxbarashada u yaalla.

Qodobka 15^{aad}: Tirada Ardayda Fasalka

1) Tirada ardayda fasalku waa in aanay ka badan 45 arday fasalkiiba 1:45 (student class ratio).

QAYBTA 7^{AAD}: QODOBBO KALA DUWAN

Qodobka 16^{aad}: Maamulka Dugsiyada

- 1) Iyada oo la raacayo qodobka 101aad ee Xeerka Waxbarashada Qaranka, dugsi kasta oo leh ugu yaraan 4 fasal waa in loo magacaabaa maamule.
- 2) Si la mid ah kuwa dawladda, shuruudaha magacaabidda maamulaha dugsi gaarka ah iyo xilka looga baahan yahay waa in loo raacaa qodobka 102aad iyo 103aad ee Xeerka Waxbarashada qaranka.
- 3) Si la mid ah dugsiyada dawladda, shuruudaha magacaabidda iyo xilka maamulaha dugsi gaarka ah waxa loo raacayaa si waafaqsan Xeerka Waxbarashada qaranka; wasaaradduna uma aqoonsanayso maamule qof kasta oo lagu qaatay si baalmarsan xeerka iyo nidaamka waxbarashada u degsan.
- 4) Maamuluhu waa in uu dugsi u sameeyaa: -
 - a) Guddiga Waxbarashada Bulshada (CEC)
 - b) Guddiga Ardayda Dugsi
 - c) Qorshaha Horumarinta Dugsi
 - d) Qorshaha badbaadinta ardayda (gaar ahaan ardayda basaska lagu qaado).
 - e) Iyo wixii kale ee nidaamka waxbarashadu jideeyo.
 - f) Maamuluhu waa in uu fuliyo go'aannada maamul ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.
- 5) Go'aan kasta oo uu maamulaha dugsi qaadanyo waa in lagu saleeyaa danta ilmaha.
- 6) Maamulka dugsi waa in uu fuliyo go'aammada maamul ee ka soo baxa Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

- 7) Go'aannada maamul ee maamulka dugsiyada gaarka ah waxa looga racfaanqaadanayaa Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.
- 8) Maamulka dugisga gaarka ah wax ka reebban in uu sameeyo urur ama ka qaybqaato urur aan sharci ahayn kuwaas oo abaabula ama ka qaybqaata kulammo ujeeddadoodu tahay is-hortaag go'aan sharci oo ay soo saartay hay'ad awood sharci u leh sida Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska. Maamulihii lagu helana falalkaa waxa lala tiigsan doonaa sharciga.
- 9) Khilaafka maamul ee ka dhaca goobta waxbarasho, kahor inta aan maxakamad lala tagin waxa ka garnaqaysa Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska, haddii ay labada dhinac isla gartaan/isku raacaan.
- 10) Haddii maamulka dugsiyada ku kaco faldambiyeed aan ahayn kuwa uu ruqsadda diiwaangelinta ku waayayo ee ku cad qodobka 10aad ee xeernidaamiyahan, sida jabinta ama u hoggaansanaan la'aanta qodobbada xeernidaamiyahan, fulin la'aanta ama is-hortaagga go'aammada Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska, waxa uu mutaysanayaa ganaax lacageed oo u dhexeeya hal milyan ilaa laba milyan oo Somaliland shilin ah iyo digniin qoraal ah oo uu soo saaro xafiiska u xilsaaran dugsiyada gaarka ah ee heer gobol ama heer qaran.
- 11) Xuquuqda iyo xaqsiinta maamulaha dugsiyada gaarka ah waxa loo raacayaa Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah Lr 31/2004.

Qodobka 17^{aad}: Macallimiinta Dugsiga

- 1) Qaadashada barayaasha/macallimiinta waxa loo raacayaa shuruudaha ku xusan qodobka 92^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka.

- 2) Sida kuwa dawladda, xilka baraha/macallinka dugsiyada gaar ahi waa masuuliyadaha ku xusan qodobka 93^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka.
- 3) Dugsiyada gaarka ahi waa in aanay macallinnimo u adeegsan macallin aan Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska ka haysan ruqsad macallinnimo.
- 4) Macallimiinta dugsiyada gaarka ah si la mid ah macallimiinta dawladda waxa habdhaqankooda lagu ilaalinayaa habdhaqanka macallinka laga rabo iyo habdhaqanka xirfadda macallinnimo (Teacher's Code of Conduct and Professional Ethics).
- 5) Xuquuqda iyo xaqsiinta macallimiinta Dugsiyada gaarka ah waxa loo raacayaa Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah Lr 31/2004

Qodobka 18^{aad}: Qaadashada Ardayda

- 1) Iyada oo la raacayo qodobka 23^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka, Dugsiyada Sare waxa loo oggolaan karaa in ay galaan ardayda soo dhammaystay fasallada 8^{aad} ee dugsiyada dhexe ama dhiggooda ee Waxbarashada dadban.
- 2) Ardayda fasalka 1aad ee dugsiyada sare waxaa lama qaadan karo, haddii aannu ardaygu haysan shahaadada Dugsiga dhexe ama aan imtixaankiisu soo bixin, isla markaana uunu soo ansixin xafiiska guddoonka Waxbarashada Gobolka.
- 3) Dugsiyada gaar ka ah iyo kuwa dawladdaba waxaa ka reebban in ay qaataan arday aan sharci ahayn (beddal ama qiimayn sharci ah aan haysan) heerkii uu doonaba ha ahaadee.
- 4) Qiimaynta sharciga ah waxa samayn kara oo keli ah Xafiiska Imtixaanaadka qaranka. Qiimaynta kadib, guddoonka Waxbarashada Gobolka ayaa beddal rasmi ah u samaynaya ardayga qiimaynta loo sameeyay.

- 5) Iyada oo la raacayo qodobka 14(2) Xeerka Waxbarashada qaranka, arday kasta oo soo galaya fasalka kowaad (hoose/dhexe) waa in ay u bilaaban tahay akhriska Qur'aanka ilaa Jus Camma.
- 6) Marka uu dugsigu qaato ardayda fasalka 1aad (kowaad) ee dugsiga hoose) waa in uu liiska ardayda uu qaatay saddex nuqul oo ka mid ah u gudbiyaa guddoonka Waxbarashada Gobolka 30 maalmood gudahood oo ka bilaabma furitaanka dugsiga.
- 7) Dugsiga cusubi waxa uu qaadan karaa ardayda fasalka 1aad oo kaliya haddii uu yahay dugsi hoose/dhexe ama dugsi sare.
- 8) Sida ku cad qodobka 16(2) ee Xeerka Waxbarashada qaranka, ardayna looguma diidi karo Waxbarashada aasaasiga ah in uu ka weyn yahay da'dii loogu talagalay, haddii ay jiraan sababo maangal ahi.

Qodobka 19^{aad}: Muddada Sannad-dugsiyeedka

- 1) Sida ku cada qodobka 131aad ee Xeerka Waxbarashada qaranka, muddada sannad-dugsiyeedku kama yaraan karto 35 toddobaad, kamana badnaan karto 39 toddobaad.
- 2) Xilliga sannad-dugsiyeedka Waxbarashada dugsiyada waxa loo raacayaa sida ku cad jadwalka sannad-dugsiyeedka Waxbarashada qaranka (academic calander)
- 3) Xeernidaamiyahan waxa ku lifaaqan jadwalka sannad-dugsiyeedka Waxbarashada.

Qodobka 20^{aad}: Manhajka

- 1) Dugsiyada gaarka ahi waa in ay fuliyaaan manhajka qaran ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska si waafaqsan Xeerka iyo Siyaasadaha Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

- 2) Sida ku cad qodobka 44(2) ee Xeerka Waxbarashada qaranka, goob kasta oo bixisa waxbarasho gaar ahi waa in ay leedahay manhaj ay oggolaatay Wasaaradda waxbarashadu.
- 3) Sida ku cad qodobka 16(1) ee Xeerka Waxbarashada qaranka, muddada Waxbarashada dugsiyada hoose/dhexe waa 8 sanno.
- 4) Sida ku cad qodobka 22(1) ee Xeerka Waxbarashada qaranka, muddada Waxbarashada dugsiyada sare waa 4 sanno.

Qodobka 21^{aad}: Qorshaha Manhajka Qaranka

- 1) Iyada oo la raacayo qodobka 45^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka, heer kasta oo waxbarasho waa in uu lahaadaa:
 - a) Qorshe manhaj ka turjumaya ujeedooyinka guud iyo mabaadii'da guud ee Waxbarashada Jamhuuriyadda Somaliland ee ku xusan qodobka 5^{aad} iyo 6^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka.
 - b) Manhaj maadooyinka Waxbarashada u muujinaaya maaddo-maaddo iyo fasal-fasal.
 - c) Hababka waxdhigista.
 - d) Qalabka Waxbarashada (cashar-kaabayaasha).
 - e) Muddada Waxbarashada iyo jadwalka toddobaadka.
 - f) Qaabka qiimaynta fulitaanka manhajka.
 - g) Wasaaradda Waxbarashada iyo Saynisku waa in ay ka caawisa dugsiyada gaarka ah helitaanka qorshaha manhajka.

Qodobka 22^{aad}: Kormeerka iyo Qiimaynta

- 1) Sida ku cad qodobka 64^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka, Wasaaradda ayaa awood u leh kormeeridda dhammaan heerarka iyo noocyada kala duwan ee Waxbarashada, intixaanaadka, dejinta siyaasadaha, qorshayaasha, halbeegyada Waxbarashada, isku-dubbaridka ilaha Waxbarashada iyo sidoo kale dabagalka iyo qiimaynta nidaamka Waxbarashada.
- 2) Sida ku cad 106 (1) Xeerka Waxbarashada qaranka, kormeerka guud waxa uu u xilsaaran yahay kormeerka, lasocodka iyo qiimaynta nidaamka Waxbarashada dugsiyada.
- 3) Dugsiyada gaarka ah waxa lagu qiimaynayaa halbeegga u yaalla Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska (minimum standards), iyada oo kormeerka samaynaya qiimaynta dugsiyadu uu adeegsan doono xogta isku dhafan ee xaqiijinta tayada Waxbarashada (*Comprehensive School Quality Assurance Checklist*).
- 4) Iyada oo la raacayo qodobka 115 (3) ee Xeerka Waxbarashada qaranka, Wasaaraddu waa in ay diyaarisaa warbixinno sannadle ah oo khuseeya tayada goobaha Waxbarashada iyo heerarka ay gaadheen/xaqiijiyeen.
- 5) Iyo wixii kale ee halbeeg ah ee looga maarmi waayo in la helo qiimayn dhab ah.

Qodobka 23^{aad}: Dugsiyada Qur'aanka/Malcaamadaha

- 1) Sida ku cad qodobka 10^{aad} ee Xeerka Waxbarashada qaranka, dugsiyada Qur'aanka Kariimka ah waxa maamulaaya Wasaaradda Waxbarashada. Sidaas daraaddeed, Wasaaradda Waxbarashada iyo Saynisku iyada oo la tashanaysa Wasaaradda Diinta iyo Awqaafta waxa ay diyaarinaysaa xeernidaamiye lagu tayaynayo Waxbarashada Dugsiyada Qur'aanka kariimka ah/Malcaamadaha.

Qodobka 23^{aad}: Marxaladda Kala-guurka ah

- 1) Dugsi kasta oo gaar ahi waa in uu sannad gudiini ku buuxiyo halbeegga Waxbarashada.
- 2) Sannad kadib dhammaan dugsiyada gaarka ah dib baa loo qiimaynayaa. Keli ah waxa ruqsadda helaya dugsigu ka gudba.

Qodobka 24^{aad}: Dhaqangalka iyo Wax-kabeddalka

- 1) Wixii muran sharci ah ee ka yimaadda xeernidaamiyahan waxa loo noqonayaa Xeerka Waxbarashada qaranka Lr77/2018.
- 2) Xeernidaamiyaha Dugsiyada gaarka loo leeyahay waxa uu dhaqangal noqonayaa marka uu saxiixo Wasiirka Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska, laguna faafiyo wareegto rasmi ah.
- 3) Xeernidaamiyaha Dugsiyada gaarka loo leeyahay waxa awoodda wax-kabeddalka iska leh Wasiirka, kadib marka uu la tashado Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska.

Cismaan Jaamac Aadan

Wasiirka Wasaaradda Waxbarashada iyo Sayniska

Saxeex _____ **Taariikh:** _____